

Gyuszika

története

Gyuzsikával a hetvenes években egy kisváros gyógy-pedagógiai óvodájában találkoztam. Én 19 éves voltam és a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola levelező tagozatára jártam. Az óvodában képesítés nélküli óvónőként dolgoztam. Imádtam a gyerekeket. (Jelzem, ez a mai napig sem változott meg!) De azt a feltétel nélküli, csodás szeretetet, amit az ottani gyerekektől kaptam, sohasem fogom elfelejteni!

Gyuszika nagyon vékony, pici, törékeny kisfiú volt, kreol bőrrrel, élénk, fényes, fekete gombszemekkel, feltűnően elálló fülekkel. Úgy nézett ki, mint egy kis csimpánzkölyök, és úgy is viselkedett. Mindenhová felmászott, felkapaszkodott, úgy szaladt, mint a villám, és nagyon tudott négykézláb ugrálni.

Folyamatosan délutáni műszakban dolgoztam, 11 órától 17 óráig. Amire én megérkeztem, már többnyire kint játszottak a gyerekek az udvaron. Gyuszika bárhol is játszott, amint meglátott, rohant felém, kezével, lábával átkarolt, másodperceken belül már a nyakamban csimpaszkodott és széles mosollyal üdvözölt. A többiek is odajöttek persze és átöleltek, köszöntek, de mindig ő volt az első, a leglelkesebb.

Ő koraszülöttként 1500 grammal, agyvérzéssel és többszörös fejlődési rendellenességgel született. A jobb kezén négy ujja volt, a hüvelykujja helyén csak egy kis csont állt. A bal kezén három ujja volt, ott a kisujja és a gyűrűsujja hiányzott.

Ez őt láthatóan nem zavarta. Ugyanúgy evett, öltözött, játszott, mint a többi gyerek. Sőt, rajzolni is nagyon szeretett. Örült, ha énekeltem, nagyon szerette a mozgásos játékokat. Ha szemben ült velem, mindig kicsit félrehajtott fejjel figyelte a számát.

Egyszer, amikor sűgős stafétát játszottunk, nagy meglepetés ért. Ezt a játékot úgy kell játszani, hogy a gyerekek egymás mellé állnak, és én a hozzám legközelebb álló fülébe sűgök egy szót. Ő tovább sűgja a mellette lévőknek, az utolsó pedig kimondja, amit hallott. Nagyon szokták élvezni a gyerekek, bár az elég ritkán fordult elő, hogy az utolsó ugyanazt a szót mondta, amit én eredetileg sűgtam. Egy ilyen játék során fordult elő, hogy Gyuszika állt mellettem, és az ő fülébe sűgtam, hogy „kiskutya”. Nem adta tovább, hanem mutatta, hogy mondjam újra.

Akkor ért a meglepetés, amikor újra közel hajoltam és közben belenéztem a fülébe, és azt láttam, hogy nincs benne lyuk. Behívtam a dajkát, aki a legfőbb támaszom volt, egy nyugdíj előtt álló nagyhangú, nagydarab, csupa szív néni, akit mindnyájan imádtunk. Ő is megnézte Gyuszika fülét és megállapította, hogy ilyen bizony még ő sem látott soha. Elhatároztam, hogy délután beszélni fogok az anyukával.

Az anyuka magas, erős csontozatú, a harmincas évei közepén járó nő volt, aki számára a kislánya igazi sorscsapás volt. Soha nem jött érte örömmel, mosolyogva, Gyuszika nem mászhatott fel rá, mert összepiszkíthatta volna az elegáns ruháját. Mindig erős dohányillata volt, és csak tömönatokban beszélt a kislányához: „Öltözz!”, „Gyere!”, „Ne ugrálj!” Engem sem kérdezett meg soha, hogy mit csinált a kicsi, jó volt-e, mit evett, aludt-e? A többi szülő szívesen beszélgetett,

de ő rideg volt és elutasító. Tartottam tőle, hogy mit fog szólni, ha kérdezősködöm Gyuszika füléről. Ezúttal is mogorván jött, köszönt és máris húzta le a kisfiát a csúszda lépcsőjéről.

– Gyere! – mondta mérgesen.

A gyerek kihúzta a kezét az anyjából, szaladt hozzám, felmászott rám, átkarolta a nyakam és nagy cuppanós puszt nyomott az arcomra. Az ölemben vittem az anyukája felé.

– Anyuka, beszélni szeretnék önnel. Ráér egy kicsit?

Türelmetlenül visszalépett. – Hallgatom! – mondta.

– Ma játszottunk a gyerekkel, és különös dolgot vettem észre. Azt láttam, hogy Gyuszika fülén rendellenes a hallójárat. Nincs benne lyuk.

– Na és? – csattant fel mérgesen az anyuka. – Remélem, nem azt akarja mondani, hogy műtessen meg? Úgy csinál, mint a bolond férjem, aki kiment az NSZK-ba és profi bokszoló lett. Hülyére vereti magát, hogy pénzt keressen Gyuszika műtéteire. Abban bízik, hogy a nyugati orvosok majd jobbra varázsolják a gyerek kezét. Kész baromság! Úgysem lehet rajta segíteni. Ilyen, és ilyen is marad! – darálta el egy szuszra.

– Nagyon sajnálom, anyuka, megértem a fájdalmát, de én is bízom az orvosokban. Ha jobban hallana, beszélni is jobban tudna.

– Hát én biztosan nem viszem újabb vizsgálatokra! Gyűlölöm az összes kórházat és orvost! Pont elég volt nekem az első három hónap, amit a kórházban kellett velem töltenem!

– Ha én elvinném, azt megengedné? – kérdeztem.

– Vigye, ahova akarja! Úgyis teljesen odavan magáért – mondta, és sarkon fordult, maga után vonszolva Gyuszikát.

Ő még többször vissza-visszanézett és mosolyogva integetett nekem. Alig tudtam visszatartani a sírást. Nagyon sajnáltam szegénykét.

Otthon elmeséltem Gyuszika esetét. Anyukám úgy gondolta, ha vállalom, vigyem csak el vizsgálatokra, hiszen minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy javulhasson a kicsi életminősége. Apukám szerint nem kellene mások életébe beleavatkozni, minden gyereket úgy sem menthetek meg.

Apu nem örült, amiért a gyógypedagógus pályát választottam. Ő jobban örült volna, ha óvónő, tanítónő vagy tanárnő lennék, egészséges gyerekek között. Ettől függetlenül mindenben segített, amiben csak tudott. Kommunista szombaton (akkoriban még volt ilyen) az egész brigádjával kivonult az óvodába és felújították az összes világítótestet, mert ő elektrikus, villanszerelő volt.

Egyik délután éppen mesét olvastam a gyerekeknek, amikor apukám bejött. A gyerekek körbefogták, simogatták, ő meg zavartan ácsorgott. Valamilyen papírokat jött aláírni a brigád felajánlásával kapcsolatban, és meg akarta nézni, hogyan boldogulok a gyerkőcökkel.

Otthon pár nap múlva anyu elmesélte, apukámat mennyire megviselték az oviban látottak. A négy Downszindrómás, a mikrokefáliás kislány, az elmebeteg kisfiú és a többiek látványa. Rosszul volt, öklendezett, hányt. Szörnyűnek találta, hogy ilyen súlyos beteg gyerekek között dolgozik az ő kislánya.

Pedig én tényleg jól éreztem magam. Mindegyikükben megláttam a szépet, a jót, és nagyon szerettem őket – ahogy ők is engem.

Egy hét múlva apu közölte velem, hogy beszélt a kórház gyermekosztályának főorvosával, és kaptam

egy időpontot tőle, amikor elvihetem a vizsgálatra Gyuszikát. A vezető óvónőnek, de a kolléganőknek sem tetszett az ötlet. Szerintük is túlzott beavatkozás ez a család életébe. Ha az anyuka nem akarja vizsgálatra vinni a gyereket, az az ő döntése. Az ő gyereke. Miért kell nekem bármit is tennem más helyett?

Mindenki rosszállása ellenére én mégis segíteni szerettem volna, ezért elvittem a kisfiút a megadott időpontban a kórházba. Mikor beléptünk az épületbe, a kicsi olyan erősen szorította a kezemet, hogy szinte fájt. Láttam, mennyire meg van rémülve a hely láttán. Mondtam, hogy nem bántja senki, csak megnézik a fülét. Itt leszek vele, vigyázni fogok rá.

A főorvos úr és a fül-orr-gégész szakorvos már vártak minket. Megvizsgálták a gyereket, majd a gégész elvitte egy másik vizsgálóba egy speciális hallásvizsgálatra. Szegény gyerek úgy visított, mint aki az életéért küzd. Két nővér segített az orvosnak, de még így is alig tudták elvinni. Már én is elbizonytalanodtam, hogy jó ötlet volt-e erőltetni ezt a vizsgálatot. A főorvos elmondta, hogy még utánajárnak egy-két dolognak, konzultálnak más kollégákkal is, mert még soha nem csináltak ilyen műtétet. Ha az operáció mellett döntenének, a szülők beleegyezése nélkülözhetetlen lesz, csak az ő aláírásukkal történhet bármi is. Jó húsz perc múlva Gyuszikát csokival a szájában hozta vissza egy nővérke. Gyuszika pillanatok alatt felmászott rám és szorosan átölelt. Lelkiismeret-furdalásom volt, hogy lehet, feleslegesen ijesztettem rá szegény gyerekekre, lehet, hogy meg sem tudják műteni. Talán tényleg nem lehet segíteni rajta, ahogy az anyukája mondta.

Az óvodába visszafelé sétálva, megálltunk egy játszótéren hintázni. Észrevettem az anyukákon a sajnálkozást

és azt a fajta megütközést, ahogyan apukám is nézte az oviban az én kis csoportomat. Kezdtém megérteni Gyuszika anyukáját, miért is olyan kemény és távolságtartó. Hiszen ő öt éve nap mint nap, amikor a fiával van, érzékeli ezeket a reakciókat.

Néhány hónapig nem történt semmi. Egyik hétvégén a barátnőm születésnapját ünnepeelve elmentünk egy táncos szórakozóhelyre, ahol találkoztam az anyukával, aki nagy társasággal volt és igencsak jól érezte magát. Már nem volt józan, meg sem ismert. Végig az járt az eszemben, hogy vajon ki vigyázhat most Gyuszikára. Az anyuka felszabadultan táncolt és több férfival is nyilvánosan csókolózott.

A pincérlányt ismertük a suliból. Ő mesélte, hogy az anyuka törzsvendég, hetente kétszer- háromszor jön, gyakran ő fizet az egész társaságnak, és mindig más férfival távozik. Nagyon rossz volt ezt hallani. Néhányszor, mikor jött az oviba Gyuszikáért, már nemcsak dohányszagot, hanem alkoholszagot is éreztem rajta.

A vizsgálatot követően körülbelül fél évvel újra felhívott a főorvos úr. Elmondta, hogy lesz egy orvoskonferencia, ahova néhány nyugati orvos is eljön, és az egyik elvállalta, hogy segít Gyuszika műtétjénél, mert ő már operált ilyet. Nagyon hálás és izgatott voltam, de tudtam, milyen nehéz lesz meggyőzőnöm az anyukát. Következő délután elmondtam neki a fejleményeket és kértem, gondolja át, mert csak ő viheti műtétre a fiát és a papírokat is neki kell aláírnia. A férje távollétében neki volt egyedül döntési joga minden, a gyermekével kapcsolatos egészségügyi beavatkozásról. Meglepően együttműködő volt. Azt mondta, rendben, elviszi a műtétre.

A műtétre egy kora nyári napon került sor. Az oviban dolgoztam, de egyre csak Gyuszika járt az eszemben.

Hogy megrémül majd, mennyire lesznek fájdalmai, mi lesz, ha nem sikerült a műtét? Úgy fáj a gyomrom, hogy nem tudtam egy falatot sem enni.

Délután egy órakor telefonáltam a kórházba, de nem tudták adni a főorvos urat. A nővére pedig azt mondta, hogy csak hozzátartozóknak adnak ki információt. Fél hatkor újra hívtam a kórházat. Akkor egy másik nővér annyit elárult, hogy a kicsi alszik, túl van a műtéten. Másnap sikerült a főorvossal beszélnem. Elmondta, hogy a műtét érdekes volt, a bőrrdő alatt teljesen ép dobhártyát találtak, így nagy esély van arra, hogy a kicsi hallása lényegesen javulni fog. A műtét csütörtökön volt, mindennap kétszer hívtam a kórházat. A nővérek végül már adtak egy-két információt. Javul. Nem lázas. Eszik. Játszik.

Vasárnap anyukám krémest sütött, arra gondoltam, hogy viszek belőle Gyuszikának. Ebéd után egy kis játékautóval és a krémekkel felszerelve, bementem a kórházba. A kapunál kiderült, hogy csak tizenhat órától lesz látogatás. Ekkor még csak délután két óra volt. Ha már eddig eljöttem, mégis bementem. Nagy szerencsém volt, mert a portás néni a lépcsőházunk földszintjén lakott, aki kicsi korom óta ismert. Elmondtam neki, hogy miért vagyok itt. Azt mondta, hogy tíz percre felmehetek, de mondjam azt, hogy vidékről, messziről jöttem, vagy próbáljam elkerülni a nővérekkel történő találkozást.

Mikor bementem Gyuszikáék szobájába, láttam, hogy a kicsi, fehér, vasrácsos ágyakban minden gyerek aludt, csak ő ült gubbasztva az ágy végében, fején egy gézturbánnal. Mikor meglátott, azonnal felmászott a rácson, én kiemeltem, majd ölben kivittem a folyosóra. Boldogan ölelgettük egymást, aztán elkezdtem krémessel etetni.

A nagy örömködésben nem vettem észre, hogy egy mérges nővér áll mellettünk, aki elkezdett kiabálni: – Micsoda anya maga! Akkor jön, amikor nincs látogatás! Egész héten nem is érdeklődött a gyereke után, bezzeg az óvó nénije naponta többször is telefonált!

Félénken megszólaltam: – Ne haragudjon! Én vagyok az óvó néni. Sajnálom, hogy nem látogatási időben jöttem. Maradhatok pár percre?

A nővérke mosolyogva nézett rám: – Persze! De egy krémesnél többet ne adjon neki!

A krémes után előkerült a kisautó is, amivel Gyuszika boldogan játszott.

Megtudtam a nővérektől, hogy javul az állapota és két nap múlva ki is engedik a kórházból. Kicsit sírt, mikor betettem az ágyba, de nevetve puszikat dobáltam neki, mire ő is puszikat küldött nekem.

Két hét múlva jött először óvodába. Mindnyájan, a gyerekek is, megcsodáltuk a szép fülét. Körülbelül egy hét múlva vettem észre először, hogy az ének foglalkozásokon már nemcsak boldogan tapsol, hanem a dallamot is próbálja utánozni, egyre több új szót tanult.

Nagyon boldog voltam. Legközelebb, mikor az anyuka jött érte, vidáman meséltem neki, milyen jó hatása volt a műtétnek, mennyi mindent tanult azóta Gyuszika. Ám ő gyorsan lelombozott: – Jó! Jó! Valóban jobban hall. De észte azt nem tud neki adni!

Sajnos, igaza volt. Az értelmi fogyatékoságát nem lehet megváltoztatni. Csak önmagához képeste tud javulni, de az ép társait soha nem érheti utol.

Fájt a szívem mindkettőjükért. Mégis azt éreztem, hogy ami eddig történt, nem volt hiábavaló.

Az apukája hazajött NSZK-ból. Hozott nekem egy nagy csokor virágot és kezet csókolt, úgy köszönte

meg, amit a kisfiáért tettem. Az apuka egy vállas, kisportolt, nagyon helyes férfi volt. Ugyanolyan fekete, fénylő gombszemekkel, mint a kisfia. Az orrán sok forradás nyoma volt, a füle karfiolszerű dudorokkal volt tele, mintha nem is bokszoló, hanem birkózó lenne. Annyira más volt az ő reakciója a fia felé. Gyuszika felmászott a nyakába, ölelte, puszilta, ahol érte, és ugyanazt tette a nagydarab férfi is, miközben patakokban folytak a könnyei.

Gyuszika 6 születésnapján szomorú dolog történt. Az apuka váratlanul, előzetes bejelentés nélkül, egy szombat este hazaérkezett. Feleségének virágot, a kisfiának játékot és egy nagy tortát hozott. Egy fotóst is vitt magával, hogy megörökítse a boldog pillanatokat. Ám hiába kopogtatott, csöngetett, kiabált, nem nyitottak ajtót, pedig ő látta, hogy benne van az ajtóban a kulcs.

Amikor bentről meghallotta kisfia sírását, akkor elvesztette a türelmét és berúgta az ajtót. A feleségét egy másik férfi karjai között találta az ágyukban. Annyira felhúzta magát, hogy kikapta a férfit az ágyból és püfölte, ahol érte. Eközben a felesége kisurrant az előszobába és értesítette telefonon a rendőrséget.

A fotós, aki tortával a kezében állt, megütközve nézte a jelenetet, majd megpróbálta lenyugtatni az apukát, nehogy agyoncsapja azt a férfit. Vesztére avatkozott bele a verekedésbe, mert ...